

Investigating the psychological correlations of Internet addiction in Afghan students studying in Iranian universities

Mohammad Hassan Yusufi¹, Hasan Ali Veiskarami², Mohammad Ali Sepahvandi³

1. Ph.D Candidate in Educational Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Lorestan, Iran. E-mail: Yusefi.mo@fh.lu.ac.ir
2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Lorestan, Iran. E-mail: veiskarami.h@lu.ac.ir
3. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Lorestan, Iran. E-mail: sepahvandi.mo@lu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:

Received 21 November 2023

Received in revised form
16 December 2023

Accepted 20 January 2024

Published Online 22
September 2024

Keywords:

internet addiction,
psychopathology,
self-esteem,
depression,
anxiety

ABSTRACT

Background: Internet addiction can include psychological pathology. Several variables play a role in Internet addiction, which can be mentioned as depression, anxiety, stress, and self-esteem with Internet addiction. The question of research is whether there is a correlation between internet addiction and depression, anxiety, stress and self-esteem?

Aims: The present study aimed to investigate psychopathologic correlates of internet addiction in Afghan Student studying in Iranian universities.

Methods: The current research was a descriptive correlational study that was conducted in the academic year of 2022-2023. A total of 268 people (159 boys, 109 girls), from Afghan students studying in Iranian universities, who were selected by stratified random sampling, completed three scales; Internet addiction test, depression, anxiety, stress test and Rosenberg self-esteem test were used. The obtained data were analyzed using Pearson's correlation, regression analysis and t-test.

Results: Results revealed a significant positive correlation between depression, anxiety, and stress with Internet addiction ($P < 0.01$). Furthermore, depression, stress, and anxiety were found to be significant predictors of Internet addiction ($P < 0.0001$). Anxiety which accounted for 13% of the variance was the best predictor, followed by depression (2%) and stress (3%). The Prevalence of internet addiction was significantly higher among male subjects. Finally, our results suggested that Self-Esteem is largely irrelevant to internet addiction ($P > 0.05$).

Conclusion: Considering that Internet addiction can be predicted through the dimensions of depression and anxiety; therefore, the results of this research have important points in the field of education of students suffering from Internet addiction and therapeutic interventions to control their psychological dysfunction.

Citation: Yusufi, M.H., Veiskarami, H.A., & Sepahvandi, M.A. (2024). Investigating the psychological correlations of Internet addiction in Afghan students studying in Iranian universities. *Journal of Psychological Science*, 23(139), 43-61. [10.52547/JPS.23.139.43](https://doi.org/10.52547/JPS.23.139.43)

Journal of Psychological Science, Vol. 23, No. 139, 2024

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.23.139.43](https://doi.org/10.52547/JPS.23.139.43)

✉ **Corresponding Author:** Hasan Ali Veiskarami, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Lorestan, Iran.

E-mail: veiskarami.h@lu.ac.ir, Tel: (+98) 9161610459

Extended Abstract

Introduction

In an era dominated by technological advancements, the pervasive use of the Internet has become an integral part of daily life (Balhara et al., 2019). While offering unparalleled connectivity and access to information, the excessive and compulsive use of the internet, known as internet addiction, has emerged as a significant concern with potential psychological ramifications (Berte et al., 2021). Recognizing the global nature of this phenomenon, this research delves into the specific context of Afghan students studying in Iranian universities, seeking to unravel the intricate interplay between internet addiction and key psychological variables.

Internet addiction, characterized by an individual's inability to control their internet use, often leads to negative consequences in various life domains (Evren et al., 2019). This phenomenon has garnered increasing attention as researchers and practitioners aim to understand its underlying causes and implications, particularly in the realm of mental health. Psychological variables such as depression, anxiety, stress, and self-esteem have been identified as potential factors influencing the development and perpetuation of internet addiction (Debb et al., 2020). This study sets out to explore the relationships between internet addiction and these psychological dimensions, shedding light on the unique challenges faced by Afghan students in an unfamiliar educational and cultural setting.

Afghan students studying in Iranian universities represent a distinct demographic group navigating the complexities of cross-cultural experiences and educational pursuits (Błachnio et al., 2019). The challenges of adaptation, coupled with the omnipresence of the internet, create a unique context for investigating the psychological correlates of internet addiction in this specific population (Chung et al., 2019). Understanding the nuances of internet addiction within the cultural and academic environment of Iranian universities among Afghan students holds implications for both academic institutions and mental health practitioners.

As the digital landscape continues to evolve, understanding the psychological dimensions of internet addiction becomes imperative, especially in the context of international students (Lane et al., 2021). The outcomes of this research have the potential to influence academic institutions, mental health professionals, and policymakers, offering a nuanced understanding of the factors contributing to internet addiction among Afghan students. Ultimately, this study seeks to provide a foundation for developing effective preventive measures and tailored interventions that address the psychological well-being of students grappling with internet addiction in the cross-cultural setting of Iranian universities.

At the heart of this investigation lies a fundamental research question: Is there a correlation between internet addiction and key psychological variables, namely depression, anxiety, stress, and self-esteem, among Afghan students studying in Iranian universities? The overarching aim is to systematically explore and comprehend the psychopathological correlates of internet addiction within this demographic. By doing so, the study endeavors to contribute valuable insights that can inform targeted interventions, support systems, and educational strategies aimed at fostering the holistic well-being of Afghan students facing the challenges posed by internet addiction.

Method

Conducted during the academic year 2022-2023, this descriptive correlational study engaged 268 participants (159 males, 109 females) selected through stratified random sampling from the pool of Afghan students studying in Iranian universities. Participants completed three scales: the Internet Addiction Test, the Depression, Anxiety, Stress Test, and the Rosenberg Self-Esteem Test. Data analysis involved Pearson's correlation, regression analysis, and t-test.

This research constitutes a descriptive correlational study focusing on the prevalence and interrelations of internet addiction among Afghan students enrolled in Iranian universities. The study's population encompasses all Afghan male and female students pursuing higher education in Iran, totaling 4851,

individuals according to statistics provided by the Student Affairs Portal for Non-Iranian Students of the Ministry of Science, Research, and Technology for the academic year 2022-2023. Employing a stratified random sampling method, the sample size of the study was determined, with 280 participants selected from the top 10 universities in the Islamic Republic of Iran. The proportional allocation method was applied to ensure representation from each university, and gender balance was maintained through relative allocation. Following data collection, 12 participants were excluded due to questionnaire data validity concerns, resulting in a final sample size of 268 participants.

This research aims to investigate the correlation between internet addiction and various psychological variables, such as depression, anxiety, stress, and self-esteem, within the context of Afghan students studying in Iranian universities. The methodological approach involves utilizing correlational analyses, regression analysis, and t-tests to explore the associations between internet addiction and the specified psychological dimensions. The study holds significance in providing insights into the challenges faced by Afghan students in a foreign academic environment and offers implications for educational institutions and mental health professionals in developing targeted interventions to address internet addiction among this specific demographic.

Results

Out of the 268 students included in the study, 159 were male, and 109 were female. The average age of the participants was 16.27 years, with a distribution ranging from 21 to 35 years. Among the sampled individuals, 254 were single, while 14 were married. Regarding academic progression, 63 students were in their first year, 108 in the second year, 73 in the third year, and 24 in the fourth year of their studies. In terms of educational levels, 118 participants were pursuing a bachelor's degree, 137 were enrolled in master's programs, and 13 were undertaking doctoral studies. The study encompassed students from diverse academic disciplines, with 85 individuals specializing in literature and humanities, 73 in basic sciences, 67 in technical and engineering fields, and 43 in

agriculture and natural resources. This comprehensive demographic overview provides a contextual understanding of the diverse characteristics of Afghan students studying in Iranian universities, forming the basis for a nuanced analysis of internet addiction and its psychological correlates within this specific population.

Table 1. Internal Correlation Matrix among Research Variables

Variables	1	2	3	4	5
internet addiction					
Depression	0.32	0.67			
Anxiety	0.39	0.81	0.41		
psychological stress	0.30	0.79	0.10	0.44	
self-esteem	0.02	0.05	0.03	0.23	0.08

The obtained correlations between internet addiction and the components of the DASS-21 scale are both significant and substantial. The DASS-21 scale exhibited the highest correlation with internet addiction ($P < 0.01$, $t = 44.0$), followed by anxiety ($P < 0.01$, $t = 39.0$), depression ($P < 0.01$, $t = 32.0$), and psychological stress ($P < 0.01$, $t = 30.0$). This indicates that students with higher scores on the DASS-21 scale reported higher levels of internet addiction. The correlation between internet addiction and low self-esteem was found to be negligible.

To explore gender differences in each variable, t-tests were employed. In terms of internet addiction, males had a significantly higher average compared to females, demonstrating a meaningful difference ($P < 0.01$, $t = 67.2$). This gender difference also extended to the DASS-21 scale, where females reported a higher average compared to males ($P < 0.01$, $t = 54.2$).

These findings suggest a strong association between psychological factors, as measured by the DASS-21 scale, and internet addiction among Afghan students in Iranian universities. Moreover, the observed gender differences highlight distinct patterns, with males exhibiting higher levels of internet addiction, while females tend to report higher scores on the DASS-21 scale. This nuanced understanding contributes to the broader discourse on internet addiction and underscores the importance of considering psychological well-being in the context of cultural and gender-specific factors among this student demographic.

Table 2. Simultaneous Multivariate Regression Analysis and Significant Levels Related to Internet Addiction

Dependent Variable	Independent Variable	Unstandards Coefficients		Standard coefficients	t	Sig
		B	SE	β		
Internet addiction	Constant	25.98	2.29	-	10.97	0.0001
	Deppresionn	0.49	0.24	0.21	2.91	0.007
	Anxity	0.60	0.23	0.23	2.69	0.007
	Stress	0.29	0.17	0.14	2.39	0.021
	Self-steem	0.03	0.12	0.01	0.30	0.80

The simultaneous regression analysis in Table 2 demonstrates that depression and anxiety individually have the predictive power for internet addiction at the significance level of $P < 0.01$. Additionally, psychological stress alone predicts internet addiction at the significance level of $P < 0.05$. However, self-esteem does not exhibit significant predictive power for internet addiction. The overall correlation coefficient for all predictor variables is 0.43. Furthermore, the coefficient of determination was computed, indicating that 18% of the variance in internet addiction among students can be explained by the inclusion of all predictor variables with a confidence level of $P < 0.01$. In other words, these variables collectively account for shared variance in predicting internet addiction among Afghan students in Iranian universities.

Conclusion

The results of this study indicated that students who demonstrated higher levels of depression, anxiety, and stress also reported higher levels of internet addiction. Anxiety, in particular, played a more prominent role. Data comparing the two genders revealed a significant difference in internet addiction, with females reporting higher levels compared to males. This finding aligns with several studies that have reported higher rates of internet addiction among males than females (Yang & Tang, 2007; Marzilli et al., 2020), but contrasts with the results of other research (Jokar et al., 2022; Khosrojerdi & Mirzaii, 2019). Similarly, in the 21-DASS scale, there was a significant difference, with females reporting higher averages than males ($P < 0.01$, $t = -2.54$). This difference appears to be primarily driven by stress scores ($P < 0.01$, $t = -3.67$), indicating that female students experienced higher levels of stress compared to their male counterparts. However, no significant

differences were observed between genders in terms of depression, anxiety, and self-esteem levels.

As young individuals constitute a significant portion of the human capital in any society, the social, psychological, and cultural changes within this generation can serve as a source of transformations across other societal levels. Consequently, understanding how they harness the capabilities of the internet has become crucial. The overall findings of this research suggest that excessive internet use can lead to disruptions in the social and psychological order of adolescents and young people. Internet addiction, in essence, serves as a refuge for individuals who have been denied recognition in the real world and are experiencing feelings of loneliness, depression, and anxiety. The high capabilities of the internet for virtual interactions and the alleviation of negative moods make it an attractive platform for addressing psychological gaps.

The researchers should expand empirical and laboratory research areas on internet addiction. It is advisable to develop more complex research designs beyond sectional domains, such as cross-cultural, longitudinal, and experimental approaches. The findings of this study were obtained among Afghan students studying in Iranian universities, and it is recommended that research models be examined among other non-Iranian students enrolled in Iranian universities.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the doctoral dissertation of the first author. In order to maintain the observance of ethical principles in this study, an attempt was made to collect information after obtaining the consent of the participants. Participants were also reassured about the confidentiality of the protection of personal information and the presentation of results without mentioning the names and details of the identity of individuals

Funding: This study was conducted as a PhD thesis with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the senior author, the second were the supervisors and the third was the advisors.

Conflict of interest: the authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the supervisor, the advisors, and the participants in the study.

بررسی همبسته‌های آسیب‌شناختی روانی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان افغانستان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران

محمدحسن یوسفی^۱، حسنعلی ویسکرمی^۲، محمدعلی سپهوندی^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران.

۳. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۳۰

بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵

پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۳۰

انتشار برخط: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱

کلیدواژه‌ها:

اعتیاد به اینترنت،

آسیب‌شناسی روانی،

اضطراب،

افسردگی،

عزت‌نفس

زمینه: اعتیاد به اینترنت می‌تواند آسیب‌های روانی متعددی در جامعه دانشجویی به دنبال داشته باشد. متغیری‌های متعددی در اعتیاد به اینترنت نقش داشته دارند که می‌توان به افسردگی، اضطراب، استرس و عزت‌نفس با اعتیاد به اینترنت اشاره کرد. مسئله پژوهش حاضر این است که آیا بین اعتیاد به اینترنت و افسردگی، اضطراب، استرس و عزت‌نفس همبستگی وجود دارد؟

هدف: این مطالعه با هدف شناسایی همبسته‌های آسیب‌شناختی روانی ناشی از اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان افغانستان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران انجام شد تا با فهم بهتر این عوامل، راهکارهای پیشگیرانه و درمانی مؤثرتری ارائه شود. این مطالعه می‌تواند به بهبود سلامت روان دانشجویان و افزایش کیفیت تجربیات تحصیلی آن‌ها کمک کند.

روش: پژوهش حاضر مطالعه‌ای توصیفی از نوع همبستگی بود و جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان افغانستان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های ایران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند، تعداد ۲۶۸ نفر (۱۵۹ پسر، ۱۰۹ دختر) به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار تحقیق شامل مقیاس کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۶)، مقیاس افسردگی، اضطراب، استرس (لویبوند و لویبوند، ۱۹۹۵) و مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) بود. داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از آزمون آماری همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و آزمودنی t مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که بین اعتیاد به اینترنت و افسردگی، اضطراب و استرس رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد ($P < ۰/۰۱$). علاوه بر این، افسردگی، استرس و اضطراب در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت، معنی‌دار نشان داد ($P < ۰/۰۰۱$). اضطراب که به‌تنهایی ۱۱٪ از واریانس را توجیه می‌کرد، بهترین پیش‌بینی‌کننده بود. بعد از آن افسردگی ۲٪ و فشار روانی ۲٪ پیش‌بینی‌کننده‌های بهتری بودند. همچنین شیوع اعتیاد به اینترنت در پسران به‌طور معنی‌داری بالاتر بود و سرانجام این عزت‌نفس تا حدودی زیادی با اعتیاد به اینترنت ما مرتبط ($P > ۰/۰۵$) نشان داد.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه اعتیاد به اینترنت از طریق ابعاد افسردگی و اضطراب قابل پیش‌بینی است؛ لذا نتایج این پژوهش نکات مهمی در زمینه آموزش دانشجویان مبتلا به اعتیاد به اینترنت و مداخلات درمانی برای کنترل بدکارکردی روانشناختی آن‌ها همراه دارد.

استناد: یوسفی، محمدحسن؛ ویسکرمی، حسنعلی؛ سپهوندی (۱۴۰۳). بررسی همبسته‌های آسیب‌شناختی روانی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان افغانستان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۹، ۴۳-۶۱.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۳، شماره ۱۳۹، ۱۴۰۳. DOI: [10.52547/JPS.23.139.43](https://doi.org/10.52547/JPS.23.139.43)

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: حسنعلی ویسکرمی، دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، لرستان، ایران. رایانامه: veiskarami.h@lu.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۶۱۶۱۰۴۵۹

مقدمه

اعتیاد به اینترنت^۱، یکی از مسائل مهم در حوزه سلامت روان است که بر روی قشر دانشجویی تأثیرات منفی گسترده‌ای دارد (مارین و همکاران، ۲۰۲۱). با افزایش استفاده روزمره از فناوری‌های دیجیتال، جمعیت دانشجویان به خصوص دانشجویان افغانستانی مشغول به تحصیل در ایران، با خطرات روانشناختی نشأت گرفته از اعتیاد به اینترنت، مواجه هستند که می‌تواند تأثیرات منفی بر روی عملکرد تحصیلی، روابط اجتماعی و کلیت سلامتی آن‌ها داشته باشد. با این حال، شناخت کاملی از چگونگی و مکانیزم‌های همبستگی متغیرهای آسیب‌شناختی روانی با اعتیاد به اینترنت در این گروه از دانشجویان هنوز در دسترس نیست. در دنیای امروز، تحولات چشمگیر فناوری‌های الکترونیک و کامپیوتری همراه با افزایش روزافزون حجم اطلاعات در سطح جهان، تأثیرات عمیق و گسترده‌ای را در زمینه‌های حرفه‌ای، اجتماعی و فرهنگی به وجود آورده است (پاپجوردانو و لولسکا، ۲۰۲۱). در این راستا، اینترنت به عنوان نمادی از پیشرفت و توسعه، با سرعت بی‌نظیری در مسیر پیشرفت فناوری حرکت کرده و به عنوان یکی از اهمیت‌دارترین ابزارهای تحول در تاریخ علم و فناوری شناخته می‌شود (شاهین، ۲۰۱۴). با توجه به مطالعات انجام‌شده، نوجوانان و جوانان به عنوان گروهی فعال در جامعه، عمدتاً از امکانات اینترنت برای انجام فعالیت‌هایی همچون بازی‌های کامپیوتری، گوش دادن به موزیک و ایجاد ارتباط با دوستان جدید استفاده می‌نمایند (سزار و اشگار، ۲۰۱۷). به همین دلیل، نسل جوان امروز به عنوان "نسل شبکه" شناخته می‌شود (بسین و دشپنده، ۲۰۲۰؛ کاس و گریفیث، ۲۰۱۲). با وجود فواید بی‌شماری که اینترنت به ارمغان می‌آورد، همکاری و تعامل انسان با موجودات سایبری، که با هوش مصنوعی و قابلیت گفتار مجهز هستند، به چالش‌های جدیدی نیز انجامیده و پدیده‌ای به نام "اعتیاد اینترنتی" را به دنبال داشته است. اعتیاد به اینترنت، به عنوان یک اعتیاد مدرن شناخته می‌شود و به سرآمدی برتر از دیگر اعتیادهای رفتاری تبدیل شده است. این اعتیاد به‌طور معمول بر مدل‌های مبتنی بر آسیب‌پذیری‌های روانشناختی متمرکز بوده و تا به حال، پژوهش‌ها به بررسی این مدل‌ها و ارتباط آن‌ها با

اعتیاد به اینترنت پرداخته‌اند (کاردفلت و وینتر، ۲۰۱۴). با این وجود، مطالعات اخیر به تحلیل دلایل و عوامل سبب‌شناختی ایجاد این اختلال پرداخته و سعی در بهبود درک از مکانیسم‌های شکل‌گیری این اعتیاد دارند (مونتاگ و رویتر، ۲۰۱۷).

در واقع اعتیاد به اینترنت، الگوی رفتاری، مشابه به مواد مخدر دارد (کیم و دويس، ۲۰۰۹)؛ با این تفاوت که اعتیاد اینترنتی، مشکلات جسمی اعتیادهای شیمیایی را ندارد، اما پیامدهای اجتماعی آن، همانند سایر انواع اعتیاد دیگر است. با این حساب، اعتیاد به اینترنت، گاهی اوقات به‌عنوان اعتیاد رفتاری مانند اعتیاد به قماربازی^۲، تکانش‌گری جنسی^۳، پرخوری^۴، وسواس خرید^۵ و مانند آن در نظر گرفته شده است که با ویژگی‌هایی از قبیل هزینه روزافزون برای اینترنت و انکار رفتارهای مشکل‌زا همراه است. یکی از ویژگی‌های مشترک با اعتیاد به مواد، ایجاد اثر محرومیت (احساس هیجانی ناخوشایند مانند افسردگی یا اضطراب) در زمانی که فرد به اینترنت دسترسی ندارد، است. همچنین، اعتیاد به اینترنت همراه با ایجاد اثر تحمل، که به معنای نیاز به مقدار بیشتری از اینترنت برای احساس هیجان مشابه می‌باشد، و تلاش‌های مکرر و ناموفق برای قطع استفاده از آن و تخریب در عملکرد زندگی روزانه، مشابه به وضعیت اعتیاد به مواد، تجربه می‌شود (رابینز و کلارک، ۲۰۱۵). مطابق این دیدگاه این اختلال مانند اختلال تنشی یا اختلال کنترل تکانه^۶ مانند قماربازی بیمارگونه است و کسانی که این خصوصیات را پیدا می‌کنند مشکلات روانشناختی، اجتماعی و شغلی پیدا می‌کنند. نقش عوامل هیجانی متعددی در اعتیاد به اینترنت دانشجویان شناسایی شده است (برته و همکاران، ۲۰۲۱؛ کرات و همکاران، ۲۰۰۳).

افسردگی به عنوان یک اختلال روانشناختی، تحولات چشم‌گیری را در زمینه‌های مختلف خلق و خو، دیدگاه، کمال‌طلبی، توانایی تفکر، میزان فعالیت، و فرآیندهای بدنی افراد ایجاد می‌کند. تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت و افسردگی با یکدیگر ارتباط دارند (مک کنا و برق، ۲۰۱۴؛ نی و همکاران، ۲۰۰۲). مشاهده شده است که عزت‌نفس پایین، انگیزه کم، ترس از رد شدن، و نیاز به تأیید از سوی دیگران به‌طور عمومی در افراد افسرده وجود دارد، و این ممکن است نتیجه استفاده افراطی

1. Internet addiction

2. gambling

3. Sexual impulsivity

4. gluttony

5. shopping obsession

6. Impulse control disorder

از اینترنت باشد (لین و همکاران، ۲۰۲۰). مطالعات مختلف نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت با علائم ناخوشایندی همچون تحریک‌پذیری روانی-حرکتی، اضطراب، وسوسه (بلاک نیو و همکاران، ۲۰۱۹)، تجارب سوءاستفاده از مواد (لین و همکاران، ۲۰۲۱؛ لی و همکاران، ۲۰۱۴)، از دست دادن کنترل، کم‌طاقی، اثر محرومیت، تخریب عملکرد، و کاهش توانایی تصمیم‌گیری همراه است (ها و هوانگ، ۲۰۱۴). کاربران وابسته به اینترنت نسبت به آن‌هایی که هیچ نشانه‌ای از وابستگی نداشته‌اند، افسرده‌تر و تنهاتر به نظر می‌آیند (اشنایدر و همکاران، ۲۰۱۵). به نظر می‌رسد که هر چه استفاده از اینترنت بیشتر باشد، افسردگی، انزوای اجتماعی، و عقب‌نشینی از زندگی واقعی نیز بیشتر می‌شود (پوری و شارما، ۲۰۱۶؛ برت و همکاران، ۲۰۲۱). در یک تحقیق در ایران، نشان داده شد که میزان سندرم اعتیاد به اینترنت در گروه‌های سنی ۲۰ تا ۳۰ ساله بیشتر از گروه‌های دیگر است و این گروه از کاربران اینترنت، ترجیح داده‌اند با خانواده و دوستان خود هم‌نشینی و وقت بگذرانند (غلامعلیان، ۱۳۹۱). همچنین، یافته‌ها نشان می‌دهند که افسردگی و انزوای اجتماعی با میزان استفاده از اینترنت در ارتباط مثبت هستند (نادی و سجادیان، ۱۳۹۶).

در ایران، بر اساس یک تحقیق، اضطراب به طور معنی‌داری توانایی پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت را دارد (جلالی نژاد و همکاران، ۱۳۹۱؛ سپهریان و لطف، ۱۳۹۰). ویژگی‌های رفتاری کاربران اینترنت نمایانگر عقاید و ادراکات آن‌ها درباره خودشان است. از این دیدگاه، اهمیت عزت‌نفس آشکار می‌شود، زیرا در مطالعات گوناگون ارتباط بین انواع اعتیاد و سطوح مختلف عزت‌نفس برجسته شده است. سطوح متفاوت عزت‌نفس می‌تواند به بدگمانی به خود، شخصیت معنادار، احساس شکست و فقدان کنترل منجر شود (آنگان و همکاران، ۲۰۲۰؛ ملیر، ۱۹۹۰). چندین تحقیق نیز نشان داده‌اند که ارتباط قوی بین اعتیاد، عزت‌نفس وجود دارد (ریچتر و همکاران، ۱۹۹۱؛ یونگ، ۲۰۰۹). بنابراین، به نظر می‌رسد که عزت‌نفس یک تعیین‌کننده مهم و احتمالی برای اعتیاد به اینترنت باشد، به ویژه در سنین جوانی که دانشجویان از اینترنت برای تحقیقات تحصیلی و همچنین تفریح استفاده می‌کنند.

اوزترک و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهش خود به مطالعه ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و اعتیاد به اینترنت پرداختند. برای این منظور ۳۲۸ نوجوان ترکیه‌ای که دانشجوی بودند با استفاده از مقیاس اعتیاد به اینترنت و

ویژگی‌های شخصیتی موردسنجش قرار گرفتند. تحلیل داده‌های این پژوهش نشان داد رابطه مثبت و معناداری بین شخصیت درون‌گرا و اعتیاد به اینترنت وجود دارد. لین و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی ۳۶۱۶ دانشجوی ترم اول از سراسر کشور تایوان را جهت شناسایی هرگونه عامل خطر روانی مورد مطالعه قرار دادند و مولفه‌های سلامت روان را در جوانان مبتلا به اعتیاد اینترنتی با جوانان غیر معتاد، مقایسه کردند. نتیجه پژوهش آنان نشان داد اعتیاد به اینترنت با سبک دل‌بستگی ایمن رابطه معنادار منفی و با سبک دل‌بستگی ناایمن رابطه معنادار مثبت دارد. علاوه بر آن در افراد معتاد به اینترنت افسردگی، پرخاشگری و عدم اعتماد به نفس بیشتری گزارش شد. جوانان، از یک سو در معرض ریسک‌های افزایش استفاده نادرست از اینترنت قرار دارند و از سوی دیگر، به عنوان یک نیاز اساسی، بخش زیادی از زمان خود را در فضای مجازی سپری می‌کنند. بنابراین، هرگونه آسیب به سلامت جسمی و روانی این گروه، می‌تواند به شدت بر توانایی‌ها و آینده آن‌ها تأثیر بگذارد. این نقض در سلامت جسمی و روانی می‌تواند علاوه بر اثرات شخصی، به شکل غیرقابل‌اجتنابی، به کاهش توانمندی‌های این گروه جوان و به نوعی نابهنجاری بافت جامعه منجر شود.

در دنیای امروز، پیشرفت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، به‌ویژه انتشار گسترده اینترنت، تأثیرات بسزایی بر زندگی افراد داشته و به یکی از مهم‌ترین عناصر اجتماعی تبدیل شده است (شریفی و همکاران، ۱۳۹۹). جوانان به عنوان یک نیروی اصلی در ساختار جامعه، نه تنها در حوزه اقتصاد و فناوری بلکه در تحولات اجتماعی و فرهنگی نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند. از این رو، تحقیقاتی که به شناخت بهتر از تأثیرات اینترنت بر روانی و اجتماعی جوانان اختصاص دارند، اهمیت چندگانه‌ای پیدا کرده‌اند (بلاک نیو و همکاران، ۲۰۱۹). یکی از مهم‌ترین و چالش‌برانگیزترین زمینه‌ها در این حوزه، مسئله اعتیاد به اینترنت است. این پدیده، به‌طور گسترده در میان جوانان و نوجوانان گزارش شده و تأثیرات آن بر رفتارها و زندگی روزمره افراد جوان نیازمند بررسی دقیق‌تری می‌باشد (بالهام و همکاران، ۲۰۱۹). از سوی دیگر، ابعاد روانی مرتبط با اعتیاد به اینترنت، از جمله افسردگی، اضطراب و استرس، نقش مهمی در شکل‌گیری این پدیده ایفا می‌کنند. در این زمینه، مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباطات پیچیده میان افسردگی، اضطراب، استرس، و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان افغانستان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران اجرا شده است. این تحقیق نه تنها سعی دارد

تا به نتایج کمی و کیفی در این زمینه دست یابد بلکه بر آن است تا درک عمیق‌تری از نقش اینترنت در زندگی دانشجویان افغانستانی را ارتقاء دهد و از این طریق، بهبودی در سیاست‌ها و مداخلات آموزشی و درمانی ایجاد کند.

اعتیاد به اینترنت در میان دانشجویان، بیش از پیش توجه پژوهشگران حوزه سلامت روان و آموزش عالی را به خود جلب کرده است، زیرا این پدیده می‌تواند موجب پیامدهای زیان‌باری از جمله اختلال در عملکرد تحصیلی، افسردگی، اضطراب، و مشکلات ارتباطی شود. مطالعاتی که با هدف بررسی همبسته‌های آسیب‌شناختی روانی ناشی از اعتیاد به اینترنت در دانشجویان صورت می‌گیرند، از اهمیت بی‌بدیلی برخوردار هستند، زیرا این دانشجویان نه تنها بخشی از نیروی کار آتی هستند، بلکه نقش مهمی در نوآوری و پیشرفت جوامع خود خواهند داشت. از این رو، سلامت روان آن‌ها تأثیر مستقیمی بر توسعه پایدار می‌گذارد. به ویژه دانشجویان افغانستانی که در کشور دیگری تحصیل می‌کنند، با موانع و چالش‌های خاصی مانند فشارهای فرهنگی و اجتماعی، شرایط آموزشی جدید و دوری از خانواده مواجه هستند که ممکن است بر میزان وابستگی آن‌ها به اینترنت اثر بگذارد. یافتن رابطه میان اعتیاد به اینترنت و آسیب‌های روانی مرتبط با آن، می‌تواند راه را برای شناسایی سریع‌تر دانشجویان در معرض خطر و ارائه مداخلات بهنگام و متناسب با نیازهای آن‌ها هموار سازد. همچنین، می‌تواند به مسئولان و سیاست‌گذاران آموزش عالی اطلاعات ارزشمندی جهت تدوین برنامه‌های پیشگیری و مشاوره‌ای ارائه دهد.

به علاوه، تحقیقات در این زمینه دارای بعد بین‌المللی و فرهنگی نیز هستند و بر شناسایی چگونگی تأثیر فرهنگ و زمینه‌های اجتماعی بر روی رفتارهای اعتیادآمیز تمرکز دارند. این امر به ویژه برای دانشجویان بین‌المللی که در فرهنگی غیر از فرهنگ خود زندگی می‌کنند، حائز اهمیت است؛ چرا که داده‌های جمع‌آوری شده می‌تواند به شناخت بهتر چالش‌های موجود و طراحی برنامه‌های حمایتی سازگار با فرهنگی‌تر کمک نماید. علاوه بر این، یافته‌های چنین مطالعه‌ای می‌تواند بستری مناسب برای ایجاد همکاری‌های بین‌رشته‌ای و بین‌ملیتی فراهم آورده و زمینه‌ساز تبادل دانش و تجارب مؤثر در میان کشورهای مختلف شوند. این موضوع به ویژه در راستای همگرایی فرهنگی و توسعه رویکردهای جامع و یکپارچه در زمینه مقابله با معضلات نوپدید اجتماعی از اهمیت بسزایی برخوردار است. در

مجموع با توجه به گسترش فناوری و افزایش استفاده از اینترنت، ضرورت پژوهش در زمینه اعتیاد به اینترنت و عوامل روانی مرتبط با آن افزایش یافته است. تاکنون، مطالعات متعددی در زمینه اعتیاد به اینترنت انجام شده، اما برخی از نکات مهم همچنان نیازمند بررسی دقیق‌تر هستند (آنگان و همکاران، ۲۰۲۰). به‌ویژه بررسی ارتباطات پیچیده بین افسردگی، اضطراب، و استرس با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان افغانستانی مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران، نقطه مهم توجه این تحقیق است. بررسی عمیق این ارتباطات می‌تواند به بهبود مداخلات پیشگیرانه و درمانی در این زمینه کمک کند و تأثیر مثبتی بر کیفیت زندگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان افغانستانی در دانشگاه‌های ایران داشته باشد. تحقیق حاضر با ترکیبی از روش‌های آماری و تحلیل روانشناختی، سعی در روشن‌سازی ارتباطات بین ابعاد مختلف اعتیاد به اینترنت و متغیرهای روانی مختلف خواهد داشت. این تحقیق نه تنها می‌تواند به عنوان یک توسعه در حوزه دانش علوم رفتاری در ایران و افغانستان محسوب شود بلکه ممکن است به عنوان راهنمایی برای مداخلات آینده در کنترل و پیشگیری از اعتیاد به اینترنت در جمعیت دانشجویان افغانستانی مورد استفاده قرار گیرد. پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سؤال اساسی است که آیا عوامل آسیب‌شناختی روانی دخیل در پیش‌بینی اختلال اعتیاد به اینترنت همبستگی دارد؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر مطالعه‌ای

توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه این پژوهش شامل تمامی دانشجویان دختر و پسر افغانستان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران که تعداد آن بر اساس آمار ارائه‌شده از طرف پورتال سازمان امور دانشجویان-امور دانشجویان غیر ایرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، ۴۸۵۱ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه مورد مطالعه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده گردید. در این نوع نمونه‌گیری حجم نمونه را نسبت هر طبقه در جامعه به شیوه تصادفی گزینش می‌کنند. بدین ترتیب از کل جامعه آماری شامل ۱۰ دانشگاه برتر جمهوری اسلامی ایران، تعداد ۲۸۰ نفر گزینش گردید. برای تخصیص اندازه نمونه هر دانشگاه از روش تخصیص نسبی استفاده شد تا از هر دانشگاه، تعداد معادل نسبت آن دانشگاه در نمونه حضور داشته باشد. همچنین در مورد ترکیب جنسی،

تخصیص نسبی رعایت شد. پس از کنترل، اعتبار اطلاعات پرسشنامه‌ای، ۱۲ نفر به واسطه مخدوش بودن، از تحلیل‌ها حذف شد. اندازه نمونه نهایی ۲۶۸ نفر آورد شد. رضایت آگاهانه افراد آزمودنی برای شرکت در پژوهش، تحصیل در یکی از دانشگاه‌های تهران از ملاک‌های ورود به پژوهش بودند و ناقص بودن پاسخنامه‌های تکمیل شده، ملاک خروج از پژوهش بود. داده‌های به دست آمده به منظور ارزیابی و بررسی در دو سطح، توصیفی و استنباطی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در سطح توصیفی، از روش‌های آماری شامل محاسبه میانگین و انحراف معیار در میان متغیرهای مورد بررسی استفاده شد. همچنین، برای سطح استنباطی و بررسی روابط بین متغیرها، از ضریب همبستگی پیرسون بهره گرفته شد. به منظور تحلیل داده‌های پژوهش، از نرم‌افزارهای آماری SPSS نسخه ۲۴ استفاده شده است.

(ب) ابزار

آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT)^۱: این پرسشنامه توسط کیمرلی و یانگ (۱۹۹۶) ساخته شد. شامل ۲۰ آیتم در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره یک (هرگز) تا نمره پنج (همیشه) است. وضعیت کاربران بر اساس امتیاز ۲۰ تا ۳۹ (طبیعی)، ۴۰ تا ۶۹ (اعتیاد خفیف) و ۷۰ تا ۱۰۰ (اعتیاد شدید) به اینترنت مشخص می‌شود. یانگ اعتبار درونی این مقیاس بالاتر از ۰/۹۲ ذکر شده و اعتبار به روش بازآزمایی نیز معنی‌دار گزارش شده است (ویدیانتو و مکموران، ۲۰۰۴)، روایی صوری و ثبات درونی این پرسشنامه را بسیار بالا ذکر کرده (شک و همکاران، ۲۰۱۹)، پایایی درونی این پرسشنامه، در مطالعه‌ای، بالای ۰/۹۲ گزارش شد (مین سالی، ۲۰۰۶). مطالعه‌ای دیگر، آلفای کرونباخ ۰/۹۰ را برای این مقیاس گزارش نمود (گروسی و همکاران، ۲۰۱۹). ضریب آلفای کرونباخ، در پژوهش کیم و همکاران، برابر ۰/۹۰ به دست آمده است (کیم و همکاران، ۲۰۰۶). در مطالعه علوی و همکاران (۱۳۸۸) میزان قابلیت اعتماد از طریق ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر ۰/۸۸ محاسبه شد. برای تعیین اعتبار درونی پرسشنامه از روی تصنیف استفاده شد. در این روی با استفاده از نمرات زوج و فرد کردن سؤالات و همچنین محاسبه ضریب همبستگی، ۰/۷۲ به دست آمد. برای

تعیین اعتبار بیرونی از روی باز آزمایی استفاده شد و ضریب همبستگی ۰/۸۲ محاسبه شد (علوی و همکاران، ۱۳۸۸). آلفای کرونباخ در تحقیق حاضر برای پرسشنامه اعتیاد به اینترنت ۰/۸۸ به دست آمد. مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS-۲۱)^۲: این ابزار در ابتدا به وسیله لویوند و لویوند با عنوان DASS ساخته شد که مجموعه‌ای از سه مقیاس را ارزیابی می‌کرد (لویوند و لویوند، ۱۹۹۵). آنتونی و همکاران این مقیاس را تحلیل عاملی کردند و فرم کوتاه شده تحت عنوان ۲۱-DASS به دست آمد این فرم ۲۱ سؤالی دارای سه خرده مقیاس افسردگی اضطراب و استرس می‌باشد و هر کدام دارای ۷ ماده، نمره نهایی هر کدام از طریق مجموع نمرات ماده‌های مربوط به آن به دست می‌آید. نمره گذاری این پرسشنامه ۴ درجه‌ای لیکرتی است (لویوند و مینول، ۱۹۹۵). آنتونی و همکاران، مقیاس مذکور را مورد تحلیل عاملی قرار دادند که فرم کوتاه شده آن شامل ۲۱ سؤال است (آنتونی و همکاران، ۱۹۹۸). هنری و کرافورد ضریب پایایی سه عامل افسردگی، اضطراب و استرس را به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۹۰ و ۰/۹۳ برآورد کردند (هنری و کرافورد، ۲۰۰۵). صمیمی و جوکار، به تهیه فرم فارسی و اجرای آن بر روی دانشجویان مبادرت کردند مجموع نتایج حاصل از این بررسی نشانگر کفایت این مقیاس برای استفاده در ایران بود (صمیمی و جوکار، ۱۳۸۸) در پژوهش صاحبی و همکاران اعتبار و قابلیت اعتماد این ابزار برای جمعیت ایرانی نیز رضایت‌بخش گزارش گردید و واجد شرایط لازم برای کاربرد در پژوهش‌های روانشناختی و موقعیت‌های بالینی تشخیص داده شد (صاحبی و همکاران، ۱۳۸۵).

آزمون عزت‌نفس (SES)^۳: برای اندازه‌گیری عزت‌نفس از پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) استفاده گردید. این پرسشنامه حاوی ۱۰ ماده خود گزارشی است که احساس‌های کلی ارزش یا پذیرش خود را به صورت مثبت بیان می‌کند. هر ماده این مقیاس شامل لیکرت ۴ گزینه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم می‌شود. این مقیاس یک ابزار ساده و کوتاه واجد قابلیت اعتماد (همسانی درونی و باز آزمایی) و اعتبار (همگرا و واگرا) مناسب است و برای هر گروه سنی با میزان تحصیلات در سطح پنجم ابتدایی به بالا قابل اجرا و پرمصرف‌ترین ابزار استفاده‌شده برای اندازه‌گیری ارزیابی کلی شخص از ارزشمندی خود بوده است (پولمن و آلکیک،

1. internet addiction test

2. Depression Anxiety Stress Scales (DASS-21)

3. Self-esteem Scale

(۲/۳۸) است. شاخص کجی و کشیدگی هیچ‌یک از متغیرها خارج از بازه (۲،۲-) نیست و بنابراین می‌توان آن‌ها را نرمال در نظر گرفت. به عبارت دیگر یافته‌ها نشان دهنده آن است که مؤلفه‌های کجی و کشیدگی برای تمامی متغیرها مقداری در محدوده منفی ۲ تا مثبت ۲ دارند، که این امر دلالت بر عدم انحراف معنادار توزیع نمرات از الگوی توزیع نرمال دارد. به علاوه، مقادیر آماره تحمل زیر ۰.۱ و مقادیر عامل تورم واریانس از ۱۰ بیشتر نیستند که بیانگر عدم وجود خطر همخطی چندگانه در داده‌ها می‌باشد. این اطلاعات اجازه استفاده از آزمون‌های پارامتریک مانند ضریب همبستگی پیرسون را می‌دهد و اعتماد به نتایج حاصل از آن‌ها را تقویت می‌کند. به علاوه، از آنجایی که آماره دوربین-واتسون در محدوده ۱.۵ تا ۲.۵ قرار دارد، استقلال خطاها تأیید شده و به این ترتیب اعتبار نتایج آزمون‌های آماری تأیید می‌شود. در ادامه، از آنجا که یکی از پیش‌فرض‌های مهم استفاده از رگرسیون وجود همبستگی معنادار بین متغیرها است، در جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای مورد بررسی درج گردیده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی درونی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
اعتیاد به اینترنت					
افسردگی	۰/۳۲**	۰/۶۷**			
اضطراب	۰/۳۹**	۰/۸۱**	۰/۴۱**		
استرس	۰/۳۰**	۰/۷۹**	۰/۱۰**	۰/۴۴**	
عزت‌نفس	۰/۰۲	۰/۰۵	۰/۰۳	۰/۲۳**	-۰/۰۸

همان‌طور که مشاهده می‌شود، همبستگی‌های به‌دست‌آمده بین اعتیاد به اینترنت و مؤلفه‌های مقیاس DASS-۲۱ بالا و معنی‌دار هستند. مقیاس ۲۱-DASS بالاترین همبستگی را با اعتیاد به اینترنت ($t = ۰/۴۴, P < ۰/۰۱$) داشته است، پس از آن اضطراب ($t = ۰/۳۹, P < ۰/۰۱$)، افسردگی ($t = ۰/۳۲, P < ۰/۰۱$) و فشار روانی ($t = ۰/۳۰, P < ۰/۰۱$)، به ترتیب بالاترین همبستگی را با اعتیاد به اینترنت به دست داده‌اند.

این نشان می‌دهد دانشجویان که نمره‌های بالاتری در مقیاس DASS-۲۱ داشتند اعتیاد به اینترنت بالاتری را نیز گزارش کرده‌اند. همبستگی حاصل از اعتیاد به اینترنت و عزت‌نفس پایین ناچیز است. برای بررسی تفاوت‌های جنسیتی در هر یک از متغیرها از آزمون تی (t) استفاده گردید. در اعتیاد به

(۲۰۰۰). مطالعه، دیگری همسانی درونی این مقیاس را ۰/۸۴ و ضرایب قابلیت‌بازآزمایی در فاصله دو هفته برابر ۰/۸۴، در فاصله ۵ ماه برابر ۰/۶۷ و در فاصله زمانی یک سال برابر ۰/۶۲ گزارش کرد (گرینبرگ و همکاران، ۲۰۰۳). در ایران در مطالعه‌ای بر روی دانشجویان دانشگاه شیراز ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را برابر ۰/۶۹ و ضریب دونیمه سازی را برابر ۰/۶۸ و ضریب بازآزمایی بلافاصله یک هفته، ۰/۷۷ دو هفته و سه هفته ۰/۷۸ گزارش کرد. هم‌چنین همبستگی پرسشنامه عزت‌نفس روزنبرگ با مقیاس عزت‌نفس کوپر اسمیت مطلوب و برابر ۰/۶۱ و با اضطراب ۰/۴۳ و با افسردگی ۰/۵۴ به دست آمد (محمدی، ۲۰۰۶). در پژوهش دیگری آلفای کرونباخ ۰/۷۵ به دست آمد (دبیری دلاور، ۲۰۱۱). آلفای کرونباخ در تحقیق حاضر برای پرسشنامه عزت‌نفس ۰/۸۵ به دست آمد.

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و آزمون تی (t) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

از ۲۶۸ نفر دانشجو مورد مطالعه تعداد ۱۵۹ نفر پسر و ۱۰۹ دختر بودند. میانگین سن افراد مورد مطالعه ۲۷/۱۶ سال و در طیف ۲۱-۳۵ سال قرار داشت. ۲۵۴ نفر از افراد نمونه مجرد و ۱۴ نفر آن متأهل بودند. ۶۳ نفر از دانشجویان مورد مطالعه در سال اول، ۱۰۸ نفر در سال دوم، ۷۳ نفر در سال سوم و ۲۴ نفر در سال چهارم تحصیل می‌کردند. مقطع تحصیلی ۱۱۸ نفر کارشناسی، ۱۳۷ کارشناسی ارشد و ۱۳ نفر دکتری بودند. رشته تحصیلی ۸۵ نفر ادبیات و علوم انسانی، ۷۳ نفر علوم پایه، ۶۷ نفر فنی و مهندسی و ۴۳ نفر کشاورزی و منابع طبیعی بود.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
اعتیاد به اینترنت	۳۹/۵۸	۷/۰۹	-۰/۱۱۴	-۱/۱۶۵
افسردگی	۱۱/۰۱	۲/۳۸	-۰/۲۲۰	-۰/۰۰۶
اضطراب	۹/۱۱	۲/۹۱	-۰/۰۴۰	-۰/۷۴۱
استرس	۱۰/۰۸	۳/۱۲	۰/۱۱۷	۰/۲۱۳
عزت‌نفس	۵/۹۱	۵/۰۲	۰/۱۰۲	۰/۱۸۲

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود متغیر اعتیاد به اینترنت، دارای بالاترین میانگین و انحراف معیار به ترتیب (۳۹/۵۸، ۷/۰۹)، عزت‌نفس دارای پایین‌ترین میانگین (۵/۹۱) و متغیر افسردگی پایین‌ترین انحراف معیار

اینترنت، پسران میانگین بالاتری نسبت به دختران داشته‌اند که تفاوت معنی‌داری ($t=2/67, P<0/01$) است. در مقیاس DASS-21 این تفاوت

نیز وجود داشت و دختران میانگین بالاتری نسبت به پسران گزارش کردند ($t=2/54, P<0/01$).

جدول ۳. تحلیل رگرسیون چندمتغیری هم‌زمان و سطوح معنی‌داری مربوط به اعتیاد به اینترنت سطح معنی‌داری

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	ضرایب غیراستاندارد			t	سطح معنی‌داری
		B	SE	β		
مقدار ثابت		25/98	2/29	-	10/97	0/001
افسردگی		0/49	0/24	0/21	2/91	0/007
اعتیاد به اینترنت	اضطراب	0/60	0/23	0/23	2/69	0/007
	استرس	0/29	0/17	0/14	2/39	0/021
	عزت‌نفس	0/03	0/12	0/01	0/30	0/80

تحلیل رگرسیونی هم‌زمان متغیرها در جدول (۳) نشان داد افسردگی و اضطراب به تنهایی توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت را در سطح $P<0/01$ و فشار روانی توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت را در سطح $P<0/05$ دارد. ضمناً عزت‌نفس، از توان سطح پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت برخوردار نبود. ضریب همبستگی همه متغیرهای پیش‌بین، برابر 0/43 می‌باشد. همچنین با محاسبه ضریب تعیین و تنظیم آن ملاحظه گردید که 18 درصد تغییرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان را می‌توان با ورود تمامی متغیرهای پیش‌بین با

سطح اطمینان $P<0/01$ تبیین نمود و یا به عبارتی دارای واریانس مشترک می‌باشند. برای آزمون این فرضیه که بین اعتیاد به اینترنت و افسردگی، اضطراب، استرس و عزت‌نفس همبستگی‌های چندگانه وجود دارد تحلیل‌های رگرسیونی به شیوه گام به گام نشان داد که 5 عامل افسردگی، اضطراب، استرس و جنسیت بیشترین واریانس دخیل در اعتیاد به اینترنت را شامل می‌شوند. جدول (۴)، این واریانس‌ها را به همراه ضرایب رگرسیونی نشان می‌دهد.

جدول ۴. همبستگی چندمتغیری گام به گام ضرایب تعیین نسبت‌های F ضرایب رگرسیون و سطوح معنی‌داری مربوط به اعتیاد به اینترنت

متغیرهای ملاک	متغیر پیش‌بین	R	R^2	ΔR^2	F	P	ضرایب رگرسیون			
							۱	۲	۳	۴
۱	اضطراب	0/38	0/10	0/15	33/01	0/001	$\beta=0/38$ $t=5/59$ $P=0/001$			
							$\beta=0/31$ $t=3/98$ $P=0/001$	$\beta=0/19$ $t=2/91$ $P=0/015$		
							$\beta=0/23$ $t=3/02$ $P=0/005$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/19$ $t=2/98$ $P=0/005$	$\beta=0/25$ $t=3/51$ $P=0/001$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
۲	اضطراب افسردگی	0/42	0/18	0/19	20/01	0/001	$\beta=0/31$ $t=3/98$ $P=0/001$	$\beta=0/19$ $t=2/91$ $P=0/015$	$\beta=0/25$ $t=3/51$ $P=0/001$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/02$ $P=0/005$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
۳	اضطراب افسردگی استرس	0/44	0/13	0/22	16/09	0/001	$\beta=0/31$ $t=3/98$ $P=0/001$	$\beta=0/19$ $t=2/91$ $P=0/015$	$\beta=0/25$ $t=3/51$ $P=0/001$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/02$ $P=0/005$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
۴	اضطراب افسردگی استرس جنسیت	0/51	0/23	0/25	16/01	0/001	$\beta=0/31$ $t=3/98$ $P=0/001$	$\beta=0/19$ $t=2/91$ $P=0/015$	$\beta=0/25$ $t=3/51$ $P=0/001$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/02$ $P=0/005$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$
							$\beta=0/23$ $t=3/03$ $P=0/001$	$\beta=0/21$ $t=2/93$ $P=0/009$	$\beta=0/19$ $t=2/86$ $P=0/019$	$\beta=0/24$ $t=3/97$ $P=0/001$

این چهار عامل نقش معنی‌داری در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت ایفا کرده‌اند. به‌طوری‌که اضطراب به تنهایی 0/15 درصد از واریانس دخیل در اعتیاد به

اینترنت را تبیین کرده است ($\Delta R^2=0/15, P<0/01$). در مرحله دوم که افسردگی افزوده گردیده است مجموعاً 0/19 درصد واریانس تبیین شده

است ($\Delta R^2 = 0.19, P < 0.01$). در مرحله سوم با ورود استرس مجموعاً 0.22 از واریانس ($\Delta R^2 = 0.22, P < 0.01$) و سرانجام در گام بعدی با افزودن جنسیت مجموعاً 0.25 درصد ($\Delta R^2 = 0.25, P < 0.01$) از واریانس دخیل در اعتیاد به اینترنت تبیین شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این مطالعه اکتشاف ارتباط افسردگی، اضطراب، استرس و عزت‌نفس با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان افغانستان بود. در دهه اخیر پژوهش‌ها در مورد اعتیاد به اینترنت، بر اکتشاف مدل‌های مبتنی بر آسیب‌پذیری‌های روانشناختی در رابطه با آن تمرکز نموده‌اند (کاردفلت و وینتر، ۲۰۱۴؛ سپهریان، ۲۰۱۲). پژوهش‌های جدیدتر، دلایل و عوامل سبب‌شناختی شکل‌گیری این اختلال را مورد تفحص قرار داده‌اند (مونتاگ و روتر، ۲۰۱۷؛ هیلز و آرگیل، ۲۰۰۳).

نتایج این مطالعه نشان داد دانشجویانی که افسردگی، اضطراب و استرس بالاتری نشان دادند اعتیاد به اینترنت بالاتری نیز گزارش نمودند. اضطراب به‌خصوص نقش برجسته‌تری را ایفا نموده است. داده‌های حاصل از مقایسه دو جنس نشان داد که از نظر اعتیاد به اینترنت بین دختران و پسران تفاوت معنی‌داری وجود دارد این یافته با نتایج چندین مطالعه که میزان اعتیاد به اینترنت را در پسران بیشتر از دختران گزارش کرده‌اند (یانگ و تانگ، ۲۰۰۷؛ مارزلی و همکاران، ۲۰۲۰)، همسو می‌باشد و با یافته‌های پژوهش‌های دیگری (جوکار و همکاری، ۱۴۰۱؛ خسروجردی، میرزایی، ۲۰۱۹) ناهمسو است. در مقیاس DASS-۲۱ این تفاوت نیز وجود داشت و دختران میانگین بالاتری نسبت به پسران گزارش نمودند ($P < 0.01$ ، $t = -2.54$) به نظر می‌رسد این تفاوت میانگین بیشتر به واسطه مؤلف استرس ($t = -3.67, P < 0.01$) حاصل شده است به‌طوری‌که دانشجویان دختر میزان استرس بالاتری را نسبت به هم‌تایان پسر خود تجربه نموده‌اند. از نظر میزان افسردگی، اضطراب و عزت‌نفس تفاوت معنی‌داری بین دو جنس مشاهده نگردید.

در بین متغیرهای مورد مطالعه فقط اضطراب و افسردگی به‌تنهایی توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت را در سطح $P < 0.01$ نشان دادند فشار روانی دارای توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت در سطح $P < 0.05$ بود، اما عزت‌نفس از توان پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت برخوردار نبود. ممکن است افسردگی یا

اضطراب ناشی از انزوای اجتماعی باشد که خود معلول و محصول اعتیاد به اینترنت است (کورکماز همکاران، ۲۰۱۱؛ گورگیچ و همکاران، ۱۳۹۷). هرچند ادبیات تحقیقی در این رابطه مردد است که بیماری اولیه آیا اعتیاد به اینترنت است یا اضطراب و افسردگی به‌هرحال این احتمال هم وجود دارد دانشجویانی که از ضعف شدید در روابط اجتماعی رنج می‌برند یا دچار اضطراب، تشویش افسردگی هستند بیشتر مستعد اعتیاد به دنیای مجازی باشند. اعتیاد به اینترنت به‌طور منفی سرزندگی ذهنی و شادمانی ذهنی (که خصیصه‌هایی شخصیتی و نسبتاً پایدار هستند) را پیش‌بینی نموده است (آگباریا و بدیر، ۲۰۲۱) ظاهراً این ارتباط مجازی راهی برای گریز از واقعیت و وسیله‌ای برای ارضای نیازهای هیجانی و روانی به وجود می‌آورد. هنگامی که زندگی واقعی یک نوجوان و جوان از زندگی مجازی او جدا می‌شود، قاعدتاً مشکلاتی را با خود به همراه خواهد داشت. زمانی که نیازهای فرد در دنیای واقعی میسر نمی‌شود به شکلی ناخودآگاه به دنیایی روی می‌آورد تا جایگاهی برای جبران نداشته‌هایش باشد و فضای مجازی این کمبود را برای نوجوان و جوان تا حدود زیادی جبران می‌کند و همین می‌شود که نوجوان و جوان وابسته و ساعت‌های متمادی چشم در صفحه کامپیوتر توگوشی می‌دوزد و به‌سختی حاضر می‌شود لحظه‌ای از محبوب دیجیتال خود چشم بردارد در این صورت رابطه نوجوان و جوان با واقعیت پیرامون کاهش پیدا می‌کند و درواقع میزان و مدت زندگی او در فضای مجازی به‌مراتب بیشتر از حضورش در جهان عینی می‌شود البته احتمالاً او از حضور در این فضا احساس رضایت و خشنودی، کند به‌طوری‌که این حس در بازگشت به جهان، واقعی دیگر به او دست نمی‌دهد، این فرآیند اعتیادی قطعاً بدون تأثیرات منفی نخواهد بود همچنان که نشان داده‌شده، تأثیر منفی استفاده افراطی از اینترنت جنبه‌های وسیعی از زندگی خصوصی و زندگی خانوادگی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد (عمرو همکاران، ۲۰۲۰). کما این‌که در پژوهش‌های متعددی افرادی که در طبقه اعتیاد به اینترنت قرار گرفتند علائم روانشناختی همبودی از قبیل افسردگی (ژائو و همکاران، ۲۰۱۷؛ اورن و همکاران، ۲۰۱۹)، انزوای اجتماعی و عزت‌نفس پایین (موریتا، اوگای، ۲۰۲۱؛ فراهانی و همکاران، ۱۴۰۰) نشان دادند حتی گزارش شده است که اعتیاد به اینترنت موجب مشکلات عصب‌شناختی آشفته‌گی‌های روانشناختی و هرج‌ومرج ارتباطی می‌شود (کافی‌نیا و فراهادی، ۱۳۹۹). در مطالعه دیگری استفاده افراطی از اینترنت با اختلالات

خلق همبسته گزارش گردید (آن و همکاران، ۲۰۱۴). در مطالعه حاضر اضطراب و افسردگی ضمن همبستگی بالا با اعتیاد به اینترنت از عوامل توجیه‌کننده استفاده افراطی از اینترنت تشخیص داده شد. مطالعه‌های تکمیلی بیشتری نیاز است تا نوع و ماهیت این اضطراب‌ها و فشارهای روانی در دانشجویان شناسایی گردد، احتمال دیگری که می‌توان برای توجیه اضطراب مطرح کرد، فقدان مهارت‌های ارتباطی کافی برای برقراری روابط سالم است. چنین اضطرابی بسته به میزان تأثیر منفی که شبکه‌های اجتماعی و کناره‌گیری از اجتماع می‌گذارد می‌تواند فوق‌العاده ناتوان‌کننده باشد (چونگ و همکاران، ۲۰۱۸) چنین افرادی باوجود احساس نیاز بالا برای برقراری روابط دیرپا و مطمئن به واسطه ترس از قضاوت اجتماعی در مورد خود به‌تنهایی روی آورده و سعی می‌کنند از طریق دنیای مجازی و سایبری ضمن جبران کمبودهای خود به آرامش لازم دست پیدا کنند. با وجود اینکه در چندین مطالعه رابطه‌ای منفی بین انواع اعتیاد و اعتمادبه‌نفس شناسایی شده (کرات و همکاران، ۱۹۹۸؛ سجادیان و همکاران، ۱۳۹۶؛ ناصری و همکاران، ۱۳۹۴)، در مطالعه حاضر رابطه‌ای بین اعتمادبه‌نفس و اعتیاد به اینترنت یافت نشد. شاید اینترنت بتواند تا حدودی کاستی‌های فرد را جبران نماید اما به‌خودی‌خود هیچ تضمینی برای کمک به نوجوان و جوان برای از بین بردن ضعف در حوزه‌های آسیب‌شناختی روانی و رهایی از آن‌ها ایجاد نمی‌کند، بلکه حتی با محدودتر شدن کانال‌های ارتباطی تماس‌های بین فردی روبه‌روز کمتر هم می‌شود. کلام آخر این‌که داده‌های مطالعه حاضر مثبتی بر خود گزارشی‌ها است، هنگامی که سایر انواع اندازه‌گیری‌ها با خود گزارشی‌ها همراه شوند به نتیجه‌گیری‌های مطمئن‌تری دست خواهیم یافت. هرچند به نظر می‌رسد که نشانگان روانشناختی از قبیل؛ افسردگی، استرس و اضطراب نقش بااهمیتی برای اعتیاد به اینترنت ایفا می‌کند، اما نمی‌توانیم نتیجه‌گیری کنیم که عوامل فوق تنها متغیرها برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت است به‌هرحال متغیرهای واسطه در این بررسی کنترل نشدند. ممکن است واریانس تبیین نشده‌ای وجود داشته باشد و نمی‌توان این عوامل را به‌عنوان تبیین کاملی از اعتیاد به اینترنت قلمداد نمود. عوامل این تحقیق و اعتیاد به اینترنت ممکن است به‌واسطه متغیر سومی باهم همبسته باشند که در این پژوهش اشاره‌ای به آن نشده باشد نسبتی از واریانس تبیین پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از طریق عوامل این تحقیق ممکن است ویژه نمونه مورد مطالعه باشد؛ بنابراین اعتیاد به اینترنت

ممکن است تا حدی نتیجه عوامل متفاوت در گروه‌های متفاوت باشد و سرانجام مشابه اکثر پژوهش‌های همبستگی جهت تأثیر ارتباط متغیرهای مورد مطالعه مشخص نشده است. برای مثال آیا اضطراب افراد را مستعد تجربه اعتیاد به اینترنت می‌کند یا برعکس پژوهش‌های آینده باید معطوف به تصریح جهت این تأثیر باشد. بهتر است طرح‌های تحقیقی پیچیده‌تری فراتر از زمینه‌یابی‌های مقطعی مثلاً بین فرهنگی، طولی و آزمایشی مورد استفاده قرار گیرد. یافته‌های پژوهش حاضر در بین دانشجویان افغانستان به‌دست آمده است پیشنهاد می‌شود مدل پژوهش در بین دانشجویان سایر کشورها که مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران هستند مورد بررسی قرار بگیرد.

از آنجاکه جوانان بخش مهمی از سرمایه انسانی هر جامعه‌ای را تشکیل می‌دهند تغییرات اجتماعی، روانی و فرهنگی این نسل از این ظرفیت برخوردار است که منشأ دگرگونی‌هایی در دیگر سطوح جامعه باشد. از این رو شناخت این‌که آن‌ها چگونه از قابلیت‌های اینترنت استفاده کنند به یک مهم تبدیل شده است نتایج این تحقیق به‌طور کلی بیان می‌کند که استفاده افراطی از اینترنت، می‌تواند سبب اختلال در نظم زندگی اجتماعی و روانی نوجوان و جوان شود، همچنان که بیان شد اعتیاد به اینترنت در حقیقت دستاویزی است برای افرادی که در دنیای واقعی انکار گردیده‌اند و دچار احساس تنهایی و افسردگی و تشویش هستند. قابلیت‌های بالای اینترنت برای مصاحبت‌های مجازی و تعدیل حالات منفی سرخوردگی و افسردگی و اضطراب‌های اجتماعی نقطه جاذب اینترنت برای خلأهای روانی محسوب می‌گردد.

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که ارزیابی اعتیاد به اینترنت در این مطالعه با استفاده از شیوه خودگزارشی گردآوری شد و ممکن است داده‌های اولیه دارای جهت‌گیری باشند؛ درحالی‌که شیوه‌های دیگری برای اندازه‌گیری‌ها با خود گزارشی‌ها همراه شوند به نتیجه‌گیری‌های مطمئن‌تری دست خواهیم یافت. همچنین نسبتی از واریانس تبیین پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت از طریق عوامل این مطالعه ممکن است ویژه نمونه مورد مطالعه باشد. بنابراین اعتیاد به اینترنت ممکن است تا حدی نتیجه عوامل متفاوت در گروه‌های متفاوت باشد. به‌واسطه تفاوت‌های بنیادین در فرهنگ‌های مختلف، داده‌های مربوط به اعتیاد به اینترنت در همه فرهنگ‌ها همخوانی ندارند. آشکارترین تبیین برای

تفاوت‌های فرامیتی این است که فرهنگ‌های مختلف گزارش‌های متفاوت از اعتیاد به اینترنت می‌دهند. براساس محدودیت‌های پیش‌رو در این مطالعه پیشنهاد می‌شود پژوهشگران حوزه‌های بررسی تجربی و آزمایشگاهی در مورد اعتیاد به اینترنت را گسترش دهند. بهتر است طرح‌های تحقیقی پیچیده‌تری، فراتر از زمینه‌یابی‌های مقطعی مثلاً بین فرهنگی، طولی و آزمایشی مورداستفاده قرار گیرد. یافته‌های پژوهش حاضر در بین دانشجویان افغانستان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران به‌دست آمده است، پیشنهاد می‌شود مدل پژوهش در بین سایر دانشجویان غیر ایرانی مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های ایران موردبررسی قرار بگیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی تربیتی در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه لرستان است که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۲۵ به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی رسیده است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاق در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شد. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام و مشخصات دانشجو اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: این مقاله از رساله دکتری نویسنده اول و به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم استخراج شده است.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاور این تحقیق و دکه در این پژوهش شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

جعفری، نسیم؛ وفاتحی زاده، مریم. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با افسردگی، اضطراب، فشار روانی و هراس اجتماعی در دانشجویان دانشگاه اصفهان. *مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان*، ۱۷(۴)، ۹-۱.

<http://sjku.muk.ac.ir/article-1-918-fa.html>

جوکار، مهران؛ کرمی، جهانگیر و مؤمنی، خدامراد (۱۴۰۱). آزمون مدل اعتیاد به اینترنت بر اساس جنبه‌های آسیب‌شناسی روانی، شخصیتی و شناخت اجتماعی با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای و انتظارات استفاده از اینترنت. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱(۱۱۸)، ۲۰۳-۲۰۲.

<http://dx.doi.org/10.52547/JPS.21.118.2003>

سپهریان، فیروزه و لیلا، جوکار. (۱۳۹۱). ارتباط اعتیاد به اینترنت با اضطراب در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۲(۲)، ۱۷-۳۰.

سجادیان، الناز و نادى، محمدعلی. (۲۰۰۶). ارتباط بین افسردگی و انزوای اجتماعی کاربران اینترنت نوجوان و جوان با مدت‌زمان روزانه معمول کاربری اینترنت. *مجله تحقیقات علوم رفتاری*، ۴(۱)، ۳۳-۳۸.

<http://rbs.mui.ac.ir/article-1-106-fa.html>

مام شریفی، پیمان؛ اکبری بجندی، نگار و اسدی، نازنین. (۱۳۹۹). تدوین مدل پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس کیفیت زندگی و رضایت از زندگی: نقش واسطه‌ای راهبردهای مقابله با استرس. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹(۸۹)، ۵۴۱-۵۵۱.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-689-fa.html>

شیرزادگان، راضیه؛ محمودی، ناهید و بیرانوند، افسانه. (۱۳۹۷). ارتباط بین اعتیاد به گوشی‌های هوشمند و سلامت روان دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی آبادان. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۲۱(۱)، ۷۰-۷۶.

DOI: 10.22038/jfmh.2018.13887

صاحبی، علی؛ اصغری، محمدجواد؛ سادات سالاری، راضیه، (۱۳۸۴). اعتبار یابی مقیاس افسردگی اضطراب تنیدگی (DASS-21) برای جمعیت ایران. *فصلنامه روان‌شناسان ایران*، ۱(۴)، ۳۶-۵۴.

https://jip.stb.iau.ir/article_512443.html

عزیزی، امیر؛ اسماعیلی، سودابه و دهقان منشادی، سید مسعود. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط اعتیاد به اینترنت با اضطراب و افسردگی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهرستان جلفا در سال ۱۳۹۲. *سلامت جامع*، ۱۰(۱)، ۱۱-۱۸.

https://chj.rums.ac.ir/article_45775.html

عسکریان، فاطمه؛ شاکری، محمدتقی؛ قوامی، وحید و جمالی، جمشید. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط اعتیاد به اینترنت با افسردگی، اضطراب و استرس در

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۲(ویژه (روانشناسی))، ۱۸۶۶-۱۹۰۳.

DOI:10.22038/mjms.2020.15617

علوی، سلمان؛ اسلامی، مهدی؛ مرآتی، محمدرضا؛ نجفی، مصطفی؛ جنتی فرد، فرشته؛ رضا پور، حسین. (۱۳۸۹). ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *علوم رفتاری*، ۱۳(۴)، ۱۹۰-۱۸۳.

<https://www.sid.ir/paper/129781/fa>

کافی نیا، فاطمه و فرهادی، هادی. (۱۳۹۹). اثربخشی درمان شناختی رفتاری گروهی بر خودآگاهی هیجانی و توانش حل مسئله دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹(۸۵)، ۱۱۱-۱۲۰.

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.17357462.1399.19.85.1.7>

محمدی، نورالله. (۱۳۸۴). بررسی مقدماتی اعتبار و قابلیت اعتماد مقیاس حرمت خود روزنبرگ. *فصلنامه روانش‌شناسی تحولی روانشناسان ایرانی*، ۴(۱)، ۳۱۳-۳۲۰.

https://jip.stb.iau.ir/article_512444.html

References

- Angane, A. Y. Kadam, K. S. Ghorpade, G. S. & Unnithan, V. B. (2020). Unraveling the net of self-esteem, stress, and coping skills in the era of internet addiction. *Annals of Indian Psych.* https://DOI:10.4103/aip.aip_80_19
- Agbaria, Q. & Bdier, D. (2021). The role of social support and subjective well-being as predictors of internet addiction among Israeli-Palestinian college students in Israel. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19, 1889-1902. DOI:10.1007/s11469-020-00282-4
- An, J. Sun, Y. Wan, Y. Chen, J. Wang, X. & Tao, F. (2014). Associations between problematic internet use and adolescents' physical and psychological symptoms: possible role of sleep quality. *Journal of addiction medicine*, 8(4), 282-287. <https://DOI:10.1097/ADM.0000000000000026>
- Antony, M. M. Bieling, P. J., Cox, B. J., Enns, M. W., & Swinson, R. P. (1998). Psychometric properties of the 42-item and 21-item versions of the Depression Anxiety Stress Scales in clinical groups and a community sample. *Psychological assessment*, 10(2), 176. DOI:10.1037/1040-3590.10.2.176
- Balhara, Y. P. S., Doric, A., Stevanovic, D., Knez, R., Singh, S., Chowdhury, M. R. R., ... & Le, H. L. T. C. H. (2019). Correlates of Problematic Internet Use among college and university students in eight countries: An international cross-sectional study.

- Asian Journal of Psychiatry*, 45, 113-120. DOI:10.1016/j.ajp.2019.09.004
- Berte, D. Z., Mahamid, F. A., & Affouneh, S. (2021). Internet addiction and perceived self-efficacy among university students. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19, 162-176. DOI: 10.1007/s11469-019-00160-8
- Berte, D. Z., Mahamid, F. A., & Affouneh, S. (2021). Internet addiction and perceived self-efficacy among university students. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 19, 162-176. DOI: 10.1007/s11469-019-00160-8
- Bisen, S. S., & Deshpande, Y. (2020). Prevalence, predictors, psychological correlates of internet addiction among college students in India: a comprehensive study. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(2) DOI:10.1556/jba.1.2012.1.1
- Blachnio, A., Przepiórka, A., Gorbaniuk, O., Benvenuti, M., Ciobanu, A. M., Senol-Durak, E., ... & Ben-Ezra, M. (2019). Cultural correlates of internet addiction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(4), 258-263. DOI:10.1089/cyber.2018.0667
- Chung, T. W. H., Sum, S. M. Y., & Chan, M. W. L. (2019). Adolescent Internet Addiction in Hong Kong: Prevalence, Psychosocial Correlates, and Prevention. *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 64(6S), S34-S43. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.12.016>
- Chung, S., Lee, J., & Lee, H. K. (2019). Personal factors, internet characteristics, and environmental factors contributing to adolescent internet addiction: A public health perspective. *International journal of environmental research and public health*, 16(23), 4635. DOI:10.3390/ijerph16234635
- Debb, S. M., Schaffer, D. R., & Colson, D. G. (2020). A reverse digital divide: comparing information security behaviors of generation Y and generation Z adults. *International journal of cybersecurity intelligence & cybercrime*, 3(1), 42-55. POI:10.52306/03010420GXUV5876
- Evren, C., Evren, B., Dalbudak, E., Topcu, M., & Kutlu, N. (2019). Relationships of Internet addiction and Internet gaming disorder symptom severities with probable attention deficit/hyperactivity disorder, aggression and negative affect among university students. *ADHD Attention Deficit and Hyperactivity Disorders*, 11, 413-421. DOI:10.1007/s12402-019-00305-8
- Farahani, M., Alavi, S. S., Mirzamani Bafghi, M., Esmaili Alamuti, S., Taghavi, Z., & Mohammadi, M. (2018). Psychological Factors Including Demographic Features, Mental Illnesses, and Personality Disorders as Predictors in Internet Addiction Disorder. *Iranian journal of psychiatry*, 13(2), 103-110. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6037575/>
- Gervasi, A. M., La Marca, L., Costanzo, A., Pace, U., Guglielmucci, F., & Schimmenti, A. (2017). Personality and internet gaming disorder: A systematic review of recent literature. *Current Addiction Reports*, 4, 293-307. DOI:10.1007/s40429-017-0159-6
- Greenberger, E., Chen, C., Dmitrieva, J., & Farruggia, S. P. (2003). Item-wording and the dimensionality of the Rosenberg Self-Esteem Scale: Do they matter?. *Personality and individual differences*, 35(6), 1241-1254. DOI:10.1016/S0191-8869(02)00331-8
- Ha, Y. M., & Hwang, W. J. (2014). Gender differences in internet addiction associated with psychological health indicators among adolescents using a national web-based survey. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 12, 660-669. DOI:10.1007/s11469-014-9500-7
- Harsej, Z., Mokhtari Lakeh, N., Sheikholeslami, F., & KazemnezhadLeili, E. (2021). Internet addiction and its relationship with family functioning in high school students. *Journal of Holistic Nursing and Midwifery*, 31(1), 44-52. DOI:10.32598/jhnm.31.1.2025
- Henry, J. D., & Crawford, J. R. (2005). The short-form version of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS-21): Construct validity and normative data in a large non-clinical sample. *British journal of clinical psychology*, 44(2), 227-239. POI:10.1348/014466505X29657
- Hills, P., & Argyle, M. (2003). Uses of the Internet and their relationships with individual differences in personality. *Computers in Human Behavior*, 19(1), 59-70. DOI:10.1016/S0747-5632(02)00016-X
- Kardefelt-Winther, D. (2014). A conceptual and methodological critique of internet addiction research: Towards a model of compensatory internet use. *Computers in human behavior*, 31, 351-354. DOI:10.1016/j.chb.2013.10.059
- Kim, H. K., & Davis, K. E. (2009). Toward a comprehensive theory of problematic Internet use: Evaluating the role of self-esteem, anxiety, flow, and the self-rated importance of Internet activities.

- Computers in Human Behavior*, 25(2), 490-500. DOI:10.1016/j.chb.2008.11.001
- Kim, K., Ryu, E., Chon, M. Y., Yeun, E. J., Choi, S. Y., Seo, J. S., & Nam, B. W. (2006). Internet addiction in Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: a questionnaire survey. *International journal of nursing studies*, 43(2), 185-192. DOI:10.1016/j.ijnurstu.2005.02.005
- Korkmaz, O., Sahin, C., & Usta, E. (2011). The Relationship between Interaction an Audience Anxiety Levels and the Internet Addiction of Adults. *Contemporary Educational Technology*, 2(3), 200-212. <http://dx.doi.org/10.30935/cedtech/6054>
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of social issues*, 58(1), 49-74. DOI:10.1111/1540-4560.00248
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being?. *American psychologist*, 53(9), 1017. DOI:10.1037/0003-066X.53.9.1017
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2012). Online gaming addiction in children and adolescents: A review of empirical research. *Journal of behavioral addictions*, 1(1), 3-22. DOI: 10.1556/jba.1.2012.1.1
- Lane, H. Y., Chang, C. J., Huang, C. L., & Chang, Y. H. (2021). An investigation into smartphone addiction with personality and sleep quality among university students. *International journal of environmental research and public health*, 18(14), 7588. DOI:10.3390/ijerph18147588
- Li, W., Garland, E. L., & Howard, M. O. (2014). Family factors in Internet addiction among Chinese youth: A review of English-and Chinese-language studies. *Computers in Human Behavior*, 31, 393-411. DOI:10.1016/j.chb.2013.11.004
- Li, W., O'Brien, J. E., Snyder, S. M., & Howard, M. O. (2015). Characteristics of internet addiction/pathological internet use in US university students: a qualitative-method investigation. *PloS one*, 10(2), e0117372. DOI:10.1371/journal.pone.0117372
- Lin, Y. J., Hsiao, R. C., Liu, T. L., & Yen, C. F. (2020). Bidirectional relationships of psychiatric symptoms with internet addiction in college students: A prospective study. *Journal of the Formosan Medical Association*, 119(6), 1093-1100. DOI:10.1016/j.jfma.2019.10.006
- Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour research and therapy*, 33(3), 335-343. DOI:10.1016/0005-7967(94)00075-U
- Lovibond, S. H. (1995). Manual for the depression anxiety stress scales. *Sydney psychology foundation*.
- Marin, M. G., Nuñez, X., & de Almeida, R. M. M. (2021). Internet Addiction and Attention in Adolescents: A Systematic Review. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 24(4), 237-249. <https://doi.org/10.1089/cyber.2019.0698>
- Marzilli, E., Cerniglia, L., Ballarotto, G., & Cimino, S. (2020). Internet addiction among young adult university students: The complex interplay between family functioning, impulsivity, depression, and anxiety. *International journal of environmental research and public health*, 17(21), 8231. DOI:10.3390/ijerph17218231
- McKenna, K. Y., & Bargh, J. A. (2014). Plan 9 from cyberspace: The implications of the Internet for personality and social psychology. In *Personality and Social Psychology at the Interface* (pp. 57-75). Psychology Press.
- Miller, L. (1990). Neuropsychodynamics of alcoholism and addiction: Personality, psychopathology, and cognitive style. *Journal of Substance Abuse Treatment*, 7(1), 31-49. DOI:10.1016/0740-5472(90)90034-N
- Montag, C., & Reuter, M. (2017). *Internet addiction* (pp. 143-150). Cham, Switzerland: Springer International Publishing.
- Naseri, L., Mohamadi, J., Sayehmiri, K., & Azizpoor, Y. (2015). Perceived social support, self-esteem, and internet addiction among students of Al-Zahra University, Tehran, Iran. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 9(3), DOI:10.17795%2Fijpbs-421
- Nie, N. H., Hillygus, D. S., Erbring, L. (2002). Internet use, interpersonal relations, and sociability: A time diary study. *The Internet in everyday life*, 1, 213-43. <http://dx.doi.org/10.1002/9780470774298.ch7>
- Omar, S. Z., Zaremohzzabieh, Z. E. I. N. A. B., Samah, A. A., Bolong, J. U. S. A. N. G., & Shaffril, H. A. M. (2020). Influence of different facets of internet addiction on subjective well-being in Malaysia: a comparison across ethnic groups. *J. Komun. Malays. J. Commun*, 36(2). DOI: 10.17576/JKMJC-2020-3602-12

- Pop-Jordanova, N., & Loleska, S. (2021). Neuropsychological Correlates of Internet Addiction. *Prilozi (Makedonska akademija na naukite i umetnostite. Oddelenie za medicinski nauki)*, 42(3), 17-28. <https://doi.org/10.2478/prilozi-2021-0031>
- Pullmann, H., & Allik, J. (2000). The Rosenberg Self-Esteem Scale: its dimensionality, stability and personality correlates in Estonian. *Personality and Individual differences*, 28(4), 701-715. DOI:10.1016/S0191-8869(99)00132-4
- Puri, A., & Sharma, R. (2016). Internet usage, depression, social isolation and loneliness amongst adolescents. *Indian Journal of Health & Wellbeing*, 7(10).
- Richter, S. S., Brown, S. A., & Mott, M. A. (1991). The impact of social support and self-esteem on adolescent substance abuse treatment outcome. *Journal of substance abuse*, 3(4), 371-385. DOI: 10.1016/S0899-3289(10)80019-7
- Robbins, T. W., & Clark, L. (2015). Behavioral addictions. *Current opinion in neurobiology*, 30, 66-72. DOI:10.1016/j.conb.2014.09.005
- ŞAHİN, C. (2014). An analysis of the relationship between internet addiction and depression levels of high school students. *Participatory Educational Research*, 1(2), 53-67.
- Sally, L. P. M. (2006). Prediction of internet addiction for undergraduates in Hong Kong. *Baptist University, Hong Kong, UMI Dissertation Information Service*.
- Samani, S., & Jokar, B. (2001). Validity and reliability short-form version of the Depression, Anxiety and Stress.
- Sezer, F., & İşgör, İ. Y. (2017). Life style and social support: The role of Computer/Internet Use. *International Online Journal of Educational Sciences*, 19(2), 356-369. <http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2017.02.005>
- Shek, D. T., Zhu, X., & Dou, D. (2019). Influence of family processes on internet addiction among late adolescents in Hong Kong. *Frontiers in psychiatry*, 10, 113. DOI:10.3389/fpsy.2019.00113
- Tonioni, F., D'Alessandris, L., Lai, C., Martinelli, D., Corvino, S., Vasale, M., Fanella, F., Aceto, P., & Bria, P. (2012). Internet addiction: hours spent online, behaviors and psychological symptoms. *General hospital psychiatry*, 34(1), 80-87. <https://doi.org/10.1016/j.genhosppsych.2011.09.013>
- Widyanto, L., & McMurrin, M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychology & behavior*, 7(4), 443-450. DOI:10.1089/cpb.2004.7.443
- Yang, S. C., & Tung, C. J. (2007). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in human behavior*, 23(1), 79-96. DOI:10.1016/j.chb.2004.03.037
- Yang, W., Morita, N., Ogai, Y., Saito, T., & Hu, W. (2021). Associations between senses of coherence, psychological distress, escape motivation of internet use, and internet addiction among Chinese college students: A structural equation model. *Current Psychology*, 1-10. DOI:10.1007/s12144-021-02257-7
- Young, K. S. (2009). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & behavior*, 1(3). DOI:10.1089/cpb.1998.1.237
- Zhao, F., Zhang, Z. H., Bi, L., Wu, X. S., Wang, W. J., Li, Y. F., & Sun, Y. H. (2017). The association between life events and internet addiction among Chinese vocational school students: The mediating role of depression. *Computers in Human Behavior*, 70, 30-38. DOI:10.1016/j.chb.2016.12.057